

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 104

číslo: 20

19. května 2024

Cena: 12 Kč

A všichni jim rozuměli

V našem časopise se často snažíme připomínat židovské kořeny naší křesťanské víry i praxe, skutečnost, že Židé jsou ve víře našimi staršími bratry. V posledních dekádách poskytování historického kontextu významně ulehčuje biblické bádání soustředující se na vliv judaismu 1. století pro život a působení Ježíše Krista a rané církve. Po nedávných Velikonocích a svátku Pesach se nabízí taktó připomenout Letnice, které jsou pro nás křesťany oslavou okamžiku, kdy to „všechno začalo“, skutečnými narozeninami církve.

Biblická tradice klade tento počátek do dnů, kdy se do Jeruzaléma ve slavnostních procesích ubíraly s prvními plody úrody tisíce poutníků slavit svátek Týdnů, šavuot. Svátek původně zemědělský, jehož oběti byly později „přetaveny“ v poděkování za dar Desatera, se konal 50 dní po Pesachu. Evangelium nám po tragických velikonočních událostech představilo apoštoly skryté před světem, shromážděné ve večeradle. Snad právě sem – dle Skutků apoštolských „na jedno místo“ – přichází Duch svatý, vstupuje do shromážděných a z jejich samoty je vyvádí ven k ostatním lidem a národům. Hlásají Parthům, Médům, Elamitům, Řekům, obyvatelům Mezopotámie, Judeje a Kappadokie, Pontu a Asie, cizincům z Říma, Arabům, Židům a dalším; a světe div se – všichni jim rozumí a někteří se nechávají pokřtít. Zmínili jsme, že židovský svátek Týdnů byl vnímán nejen jako zemědělský svátek, ale také jako vzpomínka na darování Tóry na Sinaji, z *man matan torateinu* (a to již v prvním století před

naším letopočtem). A tento fakt je pro novozákonní vyličení události zvláště významný. Autor Skutků apoštolských, které o události Letnic hovoří, dobře si vědomý skutečnosti, že Izrael se stal národem právě na hoře Sinaj, se nechal inspirovat starozákonní knihou Exodus. Lid „staré i nové smlouvy“ zakouší Boží přítomnost před obdržení Božích darů mimořádným nadpřirozeným způsobem: „Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř; a naplnil celý dům, kde byli.“ (Sk 2,2) Vzpomeňme si, že také na hoře Sinaj to „vřelo“. Byla zahalena kouřem, hřmělo a blýskalo se, bylo zemětřesení, když na ni Hospodin – vyličen jako bůh bouře, obklopen atmosférickými jevy – sestoupil při odevzdání Zákona. „Hukot“, který zmiňují Skutky, připomínají na Sinaji také „hlasité polnice“ (Ex 19,16).

Ve starozákonní knize to byl Hospodin, jenž sestupuje v ohni na vrchol hory (doslova na hlavu; v hebrejštině *roš*; Ex 19,20), aby Mojžíši předal poklad Desatera...Ve Skutcích přináší oheň kýžené osvětlení: „A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden.“ (2,2) Způsobí, že „všichni byli naplněni“
Pokračování na str. 2

Letnice: John Stuart, stushieart.com

Z dnešního příběhu vidíme, že na počátku se církev zrodila jako místo, kde mezi lidmi panovalo porozumění, respekt, kde lidé rozuměli Kristovu poselství, ač byli z různých zemí, míst, kultur a mluvili různými jazyky... Pro to obecenství, společenství lidí, byla různost darem... A právě tohle slavíme o Letnicích. Onu pestrost, dar pestrosti. Církev má být protiváhou Babylonské věži. Ta je symbolem zla a nepochopení, těžkosti a nejasností, kdy lidé sami staví stavbu až do nebe, ale ve zmatení jazyků si přestávají rozumět a práce jim nejde. Církev se zrodila k porozumění, aby oslovila lidi všech kultur, v polyfonii, mnohohlasem, kde různost neznamená ohrožení, ale obohacení...
Z kázání Sandry Silné na Letnice 2023

S Letnicemi se pojí svátost bířmování. Při ní přijímají věřící dary téhož Ducha svatého, který byl seslán na apoštoly.

Svátost bířmování patří v církvích k těm nejpřehlíženějším. Dnes k ní často přistupují dospělí, kteří byli pokřtěni jako miminka. „Bířmování je svátost, v níž Duch svatý oživuje a upevňuje víru pokřtěného, který byl řádně vzdělán v evangeliu, vede ho k uvědomělému vyznání víry a slibu věrnosti evangeliu a obdaňuje ho radostí a nadšením Kristova vyznavače.“ Je to konfirmace - upevnění.

Pevnost víry by však neměla být opevněním, nedobytnou tvrzí majitele jediné pravdy. Může však být „zpevněním“, fitcentrem, v němž duchovním cvičením zpevňujeme svalstvo srdce a ducha. Bířmování má být také u-pevněním. Japonské stavby bývají pevné tak, že se při častých zemětřeseních nezhroutí, jen se chvějí a ustojí se v základech. Ostatně vystoupejte na petřínskou věž a tam pochopíte. Protože „co se nechvěje, není pevné“ - napsal ve své básni Vladimír Holan.

Ano, člověk má ustát životní zemětřesení s rozechvěním před Bohem a s důvěrou, že Bůh ho při nich drží a nadzdvihuje. Připomeňte si Archimédův zákon. Archimedes při jedné ze svých koupelí zjistil, že velikost síly, která ho nadlehčuje, má vztah k objemu ponořené části jeho těla. Historie praví, že pak běhal nahý po Syrakusách s radostným zvoláním „Heuréka“ (Nalezl jsem! Došlo mi! Sláva!) Možná jsme docela nepochopili, k čemu jeho zákon ve fyzice slouží. Ale třeba to pochopíme z Pavlova dopisu do Říma (6,3-4). Čím hlouběji se ponoříme do Kristova života, smrti i vzkříšení, tím větší je síla, kterou nás Kristus pozdvihuje k novému životu. A tak vzhůru k Bohu a na hlubinu s Kristem Pánem!
Jana Šilerová

Farářka Helena Smolová: převládla touha sloužit Bohu v církvi

Helena Smolová působí jako farářka v Táboře, kde aktivně rozvíjí tamní farnost. Mimo jiné vyučuje na Husitské teologické fakultě UK a reprezentuje husitskou církev na Mezinárodním setkání křesťanů ve Frankfurtu nad Odrou. Nyní připravuje výstavu, která se váže k 100. výročí naší církve.

Sestro Heleno, pamatujete si, kdy Vás začaly zajímat duchovní hodnoty?

Intenzivněji jsem se začala zajímat o otázky víry na gymnáziu, když jsem se díky spolužačce ze třídy setkala s farářem husitské církve Pavlem Hradským a s živým společenstvím mladých lidí na klatovské faře. Začala jsem chodit na bohoslužby a číst Bibli a další literaturu. Na toto období ráda vzpomínám.

Byla farářka Vaše vysněná profese?

Ano, byla. Před maturitou jsem přemýšlela o svém dalším studiu. Chtěla jsem se určitě věnovat humanitním oborům, nejvíce mě lákalo studium němčiny v kombinaci s jiným jazykem. Nakonec převládla touha sloužit Bohu v církvi. Měla jsem své představy o studiu a o životě na bohoslovecké koleji, ale realita byla tomuto snu hodně vzdálená. Prožívala jsem zklamání a málokdo z mých blízkých rozuměl tomu, co se děje a proč nejsem spokojená. Velmi jsem řešila otázku služby žen v církvi, zkoumala jsem odlišné postoje jednotlivých církví, zajímala mě svátostná teologie, spiritualita různých komunit a liturgika.

Měla jste v této oblasti nějaký vzor?

Když se ohlídím zpátky, musím říct, že mým vzorem vlastně byl Pavel Hradský. Je to milý, laskavý a inteligentní člověk. Dokázal ještě za komunismu oslovit mladé lidi, protože jim

nabízel živou víru a propojoval je. Jeho osobní spiritualita tehdy nevyhovovala mnoha členům církve, byl pro ně příliš radikální. Mě nadchnul svou upřímností a obětavostí.

Jak vzpomínáte na své profesní začátky?

Moje profesní začátky jsou spojené s Hradcem Králové a s Pardubicemi. Po studiu na fakultě jsem zařazená do pastorační služby vnímala jako dost výraznou změnu života. Postupně jsem se seznamovala s církevním prostředím a jeho mechanismy, poznávala jsem své kolegy. Později jsem se přesunula do pražské diecéze, kde jsem zůstala devatenáct let, sloužila jsem v Lounech a v okolních obcích. Do Loun už jsem přišla jako farářka s určitou zkušeností a postupně jsem rozvinula různé aktivity a také jsem se musela více věnovat administrativní práci a hospodaření.

Nyní připravujete výstavu o naší církvi. Na co všechno se mohou návštěvníci těšit?

Od podzimu loňského roku působím jako farářka v Táboře. Prostory Sboru Božích bojovníků se mi zdají být vhodné pro uspořádání výstavy, kterou jsem zhlédla už vícekrát v Praze. Jde o projekt spojený se 100. výročí vzniku církve mapující historii a architekturu sborů, které členové církve ve 20. a 30. letech minulého století postavili.

Dokončení na str. 4

A všichni jim rozuměli

Pokračování ze str. 1

Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat“ (2,4). Dovídáme se, že mluvit svým jazykem „o velkých skutcích Božích“ je slyší Židé doslova ze všech národů na světě (2,9).

To je zajímavá informace! Také dle židovské tradice byly na hoře Sinaj zastoupeny všechny národy, představené sedmdesáti (sedmička – biblické číslo úplnosti, celistvosti; již ve výčtu rodokmenů Noemových potomků se objevuje sedmdesát jmen). Kniha Exodus doslova uvádí: „a všichni lidé viděli hlasy“ (20,14). Moudrý rabin Jochanan toto místo komentoval tak, že Boží hlas se rozdělil do sedmdesáti hlasů a jazyků tak, aby každý národ rozuměl. Mimochodem, jistě nebude náhodou, že i náš Pán si vybral právě sedmdesát učedníků, které vyslal kázat evangelium do celého světa, všemu stvoření…

Příběh knihy Genesis o Babylonské věži, kde se lidé shromáždili, aby dokázali stavbu vyháňet do co největší výšky, a vše skončilo opakem, rozptýlením, je zde obrácen. Jazyky spojují lid pro dobrou věc. Boží slovo je lidem opět darováno, ale ne již jako psaný text na deskách, ale jako dar Ducha. Dodejme ještě, že dle Janova evangelia Ježíš tuto událost učedníkům předem oznámil, chtěl je připravit na seslání toho, kterého nazval Zastáncem, Utěšitelem. Už toto pojmenování přibližuje, o co jde: zastánce je ten, který se člověka zastává a obhajuje jej, tak jako advokát klienta u soudu. A učedníci takového obhájce budou potřebovat, stejně jako my dnes.

Klára Matoušová

Je naší jedinou nadějí.

Kdo? Pro koho? Kdy?

Kdo? - Hospodin Bůh.

Pro koho? - pro svůj lid

- at' už je v jakémkoliv, třeba v zdecimovaném stavu.

Kdy? - vždycky, i když pokaždé jinak.

Je jedinou nadějí.

At' už jsou naše modlitby nářkem, křikem, úpěním, protože ti, kdo se k Bohu hlásí, si uvědomují svá selhání, své vzdálení, svůj propad, svůj hřích.

Ale naše modlitby jsou také chválou, oslavováním, radostí a děkováním, protože ti, kdo se k Bohu hlásí, si uvědomují, že dostali nádherný dar života.

Kdo je ten Boží lid? - Ti, kdo jsou zavoláni ke společné modlitbě a službě…

Jak jsou svoláni? - Křtem.

A proč vlastně? - Aby zrcadlili a nesli Boží lásku projevenou v Kristu.

A ta aby se tím odrazem množila a rozzářila temnoty našeho světa.

Je naší jedinou nadějí, i když je nás hrstečka uprostřed lidí, spolehnutých na svoje síly a schopnosti, na tučná konta a dobrá pojištění.

I když je nás hrstečka uprostřed lidí nařikajících, že v ničem nenacházejí jistotu či směr pro svůj život.

Je naší jedinou nadějí, když se zřítily i naše jistoty, když jsou rozvaleny zdi, ohrady slov a staletých posvátných zvyků, za nimiž jsme se cítili bezpečně.

Je naší jedinou nadějí,

protože Duch svatý se protáhne jakoukoli škvírou do jakékoli temnoty, rozfouká i nejtěžší mraky a zažehne i nejmenší plamínek naděje.

prosvítí a vyžene úzkost, zaplaví i poušť lidských srdcí.

Jen Bůh - Otec, Syn a Duch svatý - **je provždy naší jedinou nadějí.**

/-ine/

Z kazatelského plánu

Hod Boží svatodušní

Sesíláš-li svého ducha, jsou stvořeni znovu, a tak obnovuješ tvářnost země. Aleluja. (Žalm 104,30)

První čtení: Skutky 2,1-11

Tužby svatodušní:

2. Za dary Ducha svatého, za moudrost a rozumnost, radu a sílu, umění a zbožnost i svatou bázeň, modleme se k Hospodinu.

3. Za vedení Duchem svatým, aby řídil naše kroky po správných cestách, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Bože naší spásy, Dárce života, sešli nám svého Ducha, proměň nás pravdou a daruj nám správnou řeč k hlásání evangelia! Prosíme tě, osvit' nás, at' slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Římanům 8,22-27

Evangelium: Jan 15,26-27; 16,4b-16

Verš k obětování: Žalm 51,14

Verše k požehnání: Skutky 2,2.4

Modlitba k požehnání:

Bože naší spásy, vylitím Ducha svatého jsi všem lidem otevřel cestu do života věčného. I naše rty otevři svým Duchem, aby náš jazyk zvěstoval tvou slávu! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 261, 263, 265, 267

Povolání nás křesťanů

Spisovatel Max Picard uvažuje o názorovém vývoji společnosti, pokud jde o dodržování Desatera, a dochází k závěru, že člověk utíkal před Bohem a jeho zákony po všechny časy. Dříve šlo o jednotlivce, kteří popírali existenci nadpřirozena, a dnes jde o masový jev. V důsledku toho se dnes člověk musí pro víru rozhodnout, nepřijímá ji totiž tradičně od rodičů, a odpoutat se tak od situace útěku. Podle autora se zdá, že lidé existují jen do té míry, do jaké se zúčastní tohoto pohybu. Člověk žije a když žije, utíká, čteme v Picardově knize. Je to podle něho jev trvalý a samozřejmý jako vzduch.

Všude, kam lidé utečou, na ně čeká Bůh. Utíkají stále rychleji, ale Bůh je na každém kroku dřív, než se tam dostanou sami. Není vůbec místa, kde by Bůh nebyl. Útek je proto tak veliký, protože Bůh je tak veliký. Výsledkem útěku není pocit štěstí a vítězství, ale pochybování, úzkost a nejistota. Sekularismus jako příznak doby se velmi rozšířil. Ale jde opravdu o něco zcela nového, co je vlastní 21. století? Vždyť i doznávající středověk znal zesvětštění posvátna. Ptejme se, zda sekularismus je skutečně jevem, který se stále šíří. Jde o nenávratný proces podporovaný postmodernou? Vede k postupnému vymizení náboženství, jak o něm mluví ateisté? V mnoha zemích Afriky a Jižní Ameriky vidíme spíše růst víry než její zánik. Severní Amerika, která patří k nejvíce sekularizovaným zemím světa, je nejen v mladé generaci nově fascinována Desaterem a evangeliem. Jak ukazují dějiny lidstva, víra patří k základním požadavkům člověka a chce se nějak projevit. V odborných kruzích se mluví o tzv. antropologické konstantě, tedy o něčem, co souvisí se životem jako něco předem daného a trvalého. Je-li cesta k pravé víře zatarasena, lidé se utíkají k náhražkám – k astrologii, okultismu a k různým formám primitivních pověr. Od čirého sekularismu odlišujeme přirozený proces sekularizace, který souvisí s rostoucím sebevědomím lidstva vlivem osvícenství a pokroků vědy a techniky. Nejde ovšem jen o otázku víry v Boha, ale také o víru v člověka. Neboť ten se bude stále znovu ptát, odkud přichází a kam jde, a jaký smysl má jeho život. A bude hledat odpověď úměrnou touze po tomto poznání. Bude ji hledat na všemožných místech, pokud mu křesťanství neukáže na Ježíše a Desatero, ovšem moudře a s trpělivou láskou, na jeho oběť a na radostnou zvěst určenou každému člověku. Když mu tuto odpověď nedá křesťanství, bude ji hledat jinde. Moderní společnost, evropská i světová, potřebuje znovu nalézt transcendentní hodnoty, navrátit životu a dějinám jejich pravý smysl a překonat tendence k nihilismu a pozitivistice. A potřebuje pravé a konkrétní příklady, opravdové Kristovy svědky – to je úkol, ke kterému je povolán každý věřící.

Miloslav Fiala

Slavíme darování Božího ducha, Židé slaví darování Božího slova - nikoli „zamrzlého v čase“, ale interpretovaného generacemi učenců do nových a nových situací. Co je podstatné, je, jak s darovaným nakládáme. Na tom jediném záleží.

Nad Písmem

Letnice

Letnice. Jedny z nejradostnějších a vděčností naplněných svátků židovského národa. Proto se i další národy opět scházejí v Jeruzalémě, aby poděkovaly Hospodinu za první úrodu a dar Desatera – Božího zákona. O tuto radost se chtějí podělit se všemi lidmi a posílit svoji nadějí, že Hospodin na ně nezapomíná, vede je, chrání a nedá jim zahynout. Žehná jim, jejich polím, sadům i vinicím. Nyní mohou užívat plodů své práce, mají nadějí, že jejich rodiny nebudou strádat, jejich děti nebudou trpět hladem. Ano, to jsou starozákonní Letnice. Svátky vděčnosti a naděje – Hospodin nad svým lidem bdí.

Po padesáti dnech od hrozivých i nadějných dnů oslav Pesachu, kdy byli Kristovi učedníci poschováni za zavřenými dveřmi a postupně se osmělovali vyjít ven, kdy se jejich strach z prožitých hrůz třetího dne proměnil v nezměrnou radost ze setkání se vzkrášeným Ježíšem a kdy se s ním postupně setkávají ženy i ostatní učedníci, se Jeruzalém opět plní lidmi. A učedníci jsou zase všichni spolu. Další důvod k oslavě, i když s nimi jejich rabi už není. A prožijí něco úchvatného. Prožijí to, o čem jim Pán Ježíš vyprávěl, ale oni tenkrát ještě nedozráli, aby to v plné míře pochopili.

Ten naprosto zvláštní zážitek je spojen s velikým hukotem z nebe – jak asi na tento úkaz všichni zareagovali? Nemohu říct, jak bychom na něj zareagovali dnes my – zda útekem, nebo udiveným hledáním důvodu tohoto hukotu. Ale to množství lidí, ze všech koutů okolního světa, kteří byli v Jeruzalémě shromážděni, s úžasem sledovali, jak učedníci, na které sestoupil Duch svatý, s nimi mluví a oni jim rozumí. Rozumí všemu, co jim vyprávějí o velkých skutcích Božích.

Víte, milí čtenáři, je obrovský rozdíl, když stojím jako kazatelka před svými bratry a sestrami anebo píšu anonymním čtenářům stokrát opakované věci o Letnicích a Svatodušních svátcích. Moc mi chybí živý kontakt pozorných či usínajících očí, úsměv nebo občasná zivnutí, které také zažívám. Ale předpokládám, že učedníci právě v té chvíli zažívali naprosto úžasné chvíle, kdy s těmi všemi lidmi mluvili o Bohu, o Pánu Ježíši a tom, co s ním prožili i co je naučil, a možná si

ani neuvědomovali, že to je přesně to, co jim říkal:

Že On musí odejít, aby jim to prospělo, že teprve tehdy oni půjdou vpřed – ve víře i svém kazatelském a učitelském poslání. Vždyť to známe, že teprve když nás někdo postrčí, abychom byli samostatní, nebo nás opustí ten, kterého jsme do té chvíle poslouchali a byl naším zdrojem pravdy, naším majákem na cestě, teprve tehdy můžeme samostatně a dospěle žít. Smíme čerpat z toho, co nám dotyčný předal. Teď směji učedníci čerpat z toho, co jim předal Pán Ježíš. Z jeho moudrosti a lásky, z jeho pokory i hluboké důvěry v nebeského Otce. Po tomto naplnění Duchem svatým dokáží někteří z nich i uzdravovat, ale co je nejdůležitější – učedníci dokáží skrze dar Ducha svatého zapalovat lidská srdce k tomu, aby se pro Pána Ježíše a jeho odkaz tato srdce rozhořela. Aby se Ho všichni, kteří zvěst o jeho skutcích i jeho cestě slyšeli, pokusili následovat.

A říkám – pokusili – protože si myslím, že přímé následování je trochu pyšně znějící slovo. Naše životní cesta je takový „pokus“, protože jediný Boží Syn Ježíš Kristus nedělal různé lumpárničky, kterým se my nevyhneme. Ale proto je to náš úkol, abychom se „snažili“ následovat Toho, který nám dal velikou nadějí na věčný život v nebeském království.

A následování spočívá i v předávání víry. Nemusíme být kazatelé a faráři. Ale měli bychom víru předávat dál, svým dětem, vnoučatům, svým přátelům a známým. Neměli bychom se stydět o své víře mluvit. Měli bychom se radovat z toho, že víra nás spojuje v jednu velikou rodinu – rodinu církve, ve které smíme nalézat oporu a pomoc ve chvílích trápení a smutku, ale hlavně se se členy této rodiny radovat a vědět, že se na ni mohu kdykoli spolehnout. Láska a radost a vděčnost, která propojila první křesťany a dala tak vzniknout novému společenství – církvi, je to, co nás s naším Spasitelem a Vykupitelem Ježíšem Kristem spojuje. Radujme se tedy dnes společně, kdy zažíváme narozeniny církve. Církve, která vznikla z plamenů Ducha svatého, ale i té, která nese jméno toho, který prošel plameny skutečného Kristova následovníka. Amen.

Lenka Klásková

Nebeský Otče, děkujeme ti za společenství naší církve, děkujeme, že nám dáváš sílu a vytrvalost, abychom i v ní sloužili, abychom sdíleli dobré i to horší, a prosíme za naše sestry a bratry, abys je chránil, naplňoval je svojí láskou a radostí a žehnal jim. Amen

Letnice: o střelbě, králích a královničkách

Kdo by řekl, že na svátek svatého Ducha se bude střílet, vybírat peníze, jezdit na koních, milenci se budou válet v osení a pamlsky se budou plnit košíčky sličných slečen. Je tomu tak, a zřejmě vše souvisí s tím, že Letnice jsou původně pohanský svátek. Název je odvozen podle staroslovanského pojmenování žně – letnica a lidé jim říkají také „zelené“ svátky, neboť vše se v tu dobu zazelená. Známý je název „rozálíe“ podle růží. Prapůvod je v oslavách přírody a plnosti života. První den Letnic připadá na neděli, tj. Svatodušní neděle, den poté se slaví druhý den Letnic, Svatodušní pondělí. Původně trvaly oslavy osm dní, během kterých platil přísný zákaz polních prací. Význam svátků souvisí s pevně danými časovými body pro hospodářskou praxi. Svátky se také staly příležitostí ke světským radovánkám a slavnostem. Lidové obyčejy spojené se svátkem se předávaly z generace na generaci a přitom se proměňovaly v odvislosti na způsobu života.

Lidové obyčejy

Především se vztahovaly k vodě a zeleni, k vodním pramenům, k prvnímu vyhánění dobytka na pastvu a k ochraně hospodářství. Ústředními motivy svátku jsou otvírání studánek a obchůzka královniček. Lidé uklízeli a zdobili domy zeleným, aby k nim přiletěl Duch svatý v podobě holubice. Čištění studánek a rituální první koupele v přírodě měly zajistit dostatek vláhy pro vegetaci. Řada ochranných a prosperitních magických praktik měla přímo zabezpečit zemědělskou produkci. Pro úrodnost polí se mladé manželské páry válely v osení, prováděly se obchůzky polí, o svatodušní vigílii se v noci konalo první pasení dobytka i praskání bičí, které zahánělo čarodějnice. Symbolem Ducha svatého se stala bílá holubice. Vytvářela se také jako symbol z vyfouknutých vajíček, to bylo tělíčko, křídla a ocásek byl z poskládaného papíru. Ozdoba se zavěšovala na stropní trámy.

Podívejme se ve zkratce, jak se v některých krajích Letnice slavily a jaké byly místní obyčejy.

Krkonoše

V 15. století přichází z německy mluvících zemí do Čech zábava zvaná „střelba ku ptáku“. Pták, na kterého se střílelo, to byl původně symbol Ducha svatého, který se vztyčoval na připomenutí svátku Letnic. Zprvu se střílelo z kuší, luků, později z pušky na atrapu ptáka. Ve Vrchlabí vznikl dokonce střelecký spolek, který v 19. století tvořili sportovní ostrostřelci a městské gardy, polovojenské organizace, které mezi sebou soupeřily o krále střelců.

Jižní Čechy

Zde býval zvyk, že venkovská chasa o svatodušní neděle postavila a zabodla doprostřed rybníka panáka a pak ho v pondělí porazila. Byl to pravděpodobný předchůdce tradiční májky. V mnoha obcích byl vybudován oltář pod širým nebem, kde se sešlo procesí v čele s knězem. V každém místě měla tato slavnost jiná specifika. Například v Jindřichově Hradci byla součástí procesí skupina malých chlapců „fakulantů“, kteří měli speciální kroje a v době modlitby stáli u oltáře se svíčkami v rukou, kterými ťukali o dlažbu s každým úklonem kněze. Pro změnu na Domažlicku v Chodské Lhotě se Letnice oslavovaly „taháním káry“, a to za pokřiku: „Antyky, žvantyky, paní mámo krásná dejte nám kousek másla, aby se našim koníkům hubička pěkně pásala.“

Slovácko

Především je zde pro Letnice typická jízda králů. Proslavený je jí Vlčnov, jeho „jízda“ se dostala na seznam UNESCO. V průvodu jedou mladí osmnáctiletí muži, kteří měli v minulosti nastoupit na vojnu – legrúti. Musí obstát v jízdě na koni a všem ukázat, že už nejsou malí kluci. Král, chlapec z místní rodiny, sedí na koni, kterého vede jeho otec, ruce v bok a v ústech má bílou růži. Od přihlížejících vybírají legrúti dary pro samotného krále se slovy: „Máme krále chudobného, ale velmi poctivého.“

Jízda zřejmě vznikla původně z královských ceremonií či z velikonočních procesí k zajištění bohaté úrody. Průvody byly určitým vzorem pro vznik církevně motivovaných procesí (jízdy s křížem, nazývané „křížejo“). Tradice jízdy králů je na Slovácku živá také v Kunovicích, Hluku a Skoronicích.

Vysočina

Zde si nejprve představme Letnice s osobností významného básníka a grafika Bohuslava Reynka, který namaloval k tomuto svátku obraz. Ten zobrazuje pro Reynka s typickou křesťanskou spiritualitou tři postavy se svatozářmi a ohnivými jazyky nad hlavami (jeden muž a dvě ženy), z nichž vlevo svatý Petr drží v ruce klíč a žena uprostřed květinu. Obraz je umístěn v galerii výtvarného umění v Havlíčkově Brodě.

Z Vysočiny jsme vybrali ukázkou oslav z Velké Bíteše, a to proto, že doposud jsme psali spíše jen o mužích. V této východní části Vysočiny nalezneme typickou letniční oslavu pro ženy zvanou královničky. Královničky v bílých krojích procházejí na Bítěšsku obcí a lidé jim za darované ratolesti a koledy dávají do košíků různé sladkosti. V čele průvodu jde král (což je také dívka), nese ozdobený březový májek a určuje zpěv písní. Přitom volá: „Královno milá, král tebe volá, abys k němu přišla, nebyla tak pyšná, jako já sama.“ Za královnou následují prosebnice – darovnice, jsou to nejmladší účastnice družiny ve věku do 10 let. Na závěr obchůzky probíhá snímání korun krále i královny, předání následovnicím a jejich tanec se dvěma mládenci.

S královničkami je spojen obyčej objevování a čištění studánek, což bylo symbolem zahánění zlé moci, nositele nemoci. Studánky se čistily od napadaného listí a bláta, přitom se do nich vkládal dřevěný křížek. Královnička si pak klekla na bohatě vyšívaný šátek, nabrala vodu ze studánky do malovaného džbánku a spolu s říkankou rozlila vodu do všech světových stran. Tuto slavnost oslavil Bohuslav Martinů skladbou „Otvírání studánek“, kterou vytvořil roku 1955 na text básníka z Vysočiny Miloslava Bureše.

Kronikář Kosmas k Letnicím psal roku 1092 o knížeti Břetislavovi II., že v tento čas se vyháněli ze země čarodějníci, věštcí a hadačí pohanští. Kniže vykořenil také „obyčejy pověrečné, které vesničané, posud polou pohané, o Letnicích v outerý nebo ve středu zachovávali, přinášeje dárky ke studánkám, oběti zabíjeli a zlým duchům obětovali.“

Otvírání studánky na Močítkách

Jde o symbol konce zimy a přivítání jara. Je to zároveň setkání lidí při vyčištění studánky od klacíků a listí. Ke zvyku u nás na jihu Čech patří třikrát umytí se a napití studánkové vody se slovy:

Posvátný prameni, prastarý sne

- opět se k tobě navracíme.

Čistím tě, vodičko,

aby tě duch pramene občerstvil

a z nebe vodu dal.

Šťastná jsi, vodo,

přicházíme k tobě ze všech čtyř světa stran,

odkud voda stéká a jež blíže křížných míst se nachází.

Beru tě, vodičko, pěti prsty a dvěma dlaněmi,

aby švarní lidé, stromy, ptáci, zvířata a skály

byli tvými hosty.

Svatyně duše - jeskyně srdce - z vašeho objetí vstáváme

a žijeme tento jarní den.

AMEN

Farářka Kamila Magdalena Lukasová z Chýnova

(Močitka u Chýnova. Název vznikl tím, že chýnovské tkadleny, které zpracovávaly rezné plátno, musely plátno vymočít, a to nejlépe u potoka, kde bylo vody dost. Plátno také bětily, aby se lépe prodávalo.)

Letnice na vesnici nad Sázavou

Ještě to není Vysočina, přesto jsou tu kopce strmě mířící k řece Sázavě. Na jejich stránkách se rozkládají pole a lesy, mezi nimi rozseté vesničky.

Vesnice, o které je řeč, má stále starého ducha, byť ji agresivně „olizuje“ velkoměstský pražský styl. Je to stále venkov díky rodině Kmochů. Zatímco ostatní se z vesnice přes den stěhují po dálnici D1 do Prahy, Kmoch jako hospodář na statku vyjíždí buď na pole nebo v zimě do lesa. Není neobvyklé, že vyjíždí celá rodina, včetně babičky. Sednou si, i děti, na valník, žena k manželovi do kabiny traktoru a za burácení motoru vyráží ze dvora. Připomíná to Hrabalovy „Slavnosti sněženek“. Když děti zlobí, přiletí facka a vesnici se rozlehne dětský pláč a ženský křik: „Budeš-li zlobit, půjdeš do školky!“ Naráz je po pláči a vesnice, než nastane pátek odpoledne, utichne do všednodenního spánku.

Piši o tom proto, že hospodář Kmoch dbá na Letnice, dnes téměř zapomenutý svátek. Odjede do lesa a táhne za traktorem mohutný kmen. Za odpoledne ho oklestí, oloupe kůru a když se

blíží Svatodušní neděle, má přichystaný věnec z chvojí s barevnými fáborky a z břízy její vršek. V sobotu je hospoda plná chatařů, místních chvástalů a chlástalů, zasedají k velké poradě. Kmoch nikde. Je u krav a chystá na ráno pro opilce kyselé okurky a svůj proslulý tvaroh.

Poslední opilci se trousí z hospody a u hospodáře se svítí, chystá lana, která přivazuje ke kmeni. Ráno je jen pro něj. V neděle je obvykle ve vesnici hrobové ticho. Nastartuje traktor, připevní za něj kmen a táhne ho k návsi. Po obědě se trousí chataři a místní: „Hospodáři, co máme dělat?“

Kmoch ví, udílí pokyny a za chvíli všichni společně do trubky ve vybetonovaném podstavci zapasují kmen. Trčí vzhůru, symbol spojení muže a ženy - májka.

Hospodář houkne: „Nalejte mi pivo!“

Pije s chutí, utírá si ústa a děkuje Hospodinu...

Poznámka: Když se staví májka, někdo musí být střízlivý. Možná, že při halloweenu u ohně se lze napít, proměnit se v čerty či čaroděje. Je to ale bez Ducha.

Mirko Raduševič

Farářka Helena Smolová: převládla touha sloužit Bohu...

Pokračování ze str. 1
Pokládám tuto výstavu za velmi zdařilou, stejně jako publikaci o sbo-rech vydanou při stejné příležitosti.

Také vyučujete na Husitské teologické fakultě UK. Jaká je to pro Vás zkušenost?

Díky laskavosti Dr. Pavla Koláře, vedoucího katedry praktické teologie, jsem dostala příležitost vést třikrát po sobě seminář úvodu do spirituální teologie. Předtím jsem si příležitostně připravovala přednášku nebo referát, ale vedení semestrálního kurzu pro mě představovalo velkou výzvu. Pochopila

jsem, že vysokoškolská pedagogická činnost je časově velmi náročná a zodpovědná. Mám radost, pokud zjistím, že jsem v někom z mladých lidí vzbudila zájem o určité otázky nebo témata.

Jako farářka reprezentujete naši církev na Mezinárodním setkání křesťanů, o kterém jsme v našem týdeníku referovali. Můžete ještě jednou říci, o jaký se jedná projekt?

Jde o projekt Christliche Begegngustage (Setkání křesťanů) ve Frankfurtu n. Odrou 7.- 9. 6. 2024. Byla jsem delegována na toto setkání

za naší církev. Mým úkolem je aktivně se zapojovat do přípravy programu a pomáhat účastníkům z našeho společenství s administrativními a technickými záležitostmi týkajícími se pobytu zde. Budu zapojena do workshopu o službě žen v církvi a podílím se s bratrem Zdeňkem Kovalčíkem na vedení bohoslužby v duchu Taizé. Spolupracuji rovněž s bratrem biskupem Lukášem Bujnou, který povede jednu z biblických hodin a zúčastní se workshopu o církvi v sekularizované společnosti, kde bude diskutovat s bratry a sestrami z jiných denominací a zemí na toto

téma. Akce má také sekci pro mládež, kde se angažuje moje kolegyně a kamarádka Eva Vymětalová Hrabáková z HTF UK. Do Frankfurtu s námi jede jako zástupce mladé generace Tobiáš Frýdl a představí zde svůj úspěšný snímek Víra v barvách duhy. **Chtěla bych pozvat sestry a bratry, aby přijeli na toto setkání, které nabídne celou řadu zajímavých aktivit vzdělávacího i kulturního charakteru, ale zejména otevře možnost poznat věřící z jiných křesťanských církví a zemí střední Evropy.**

Ptal se: Ondřej Syrový

Zprávy

Benefiční koncert v České Lípě

Starajice se o štěstí jiných, nacházíme své vlastní štěstí.

Platón

Ano, je to tak. Tento krásný pocit vzájemného předávání štěstí prožilo 16. dubna sto šestnáct účastníků benefičního koncertu v kostele Mistra Jana Husa v České Lípě.

Špičkovými výkony nás potěšili pěvci uznávaní i za hranicemi naší země: sopranistka A. Hellerová a tenorista J. Kovacs, sólista Seve-

vého sboru Hvězda a sboru Českolipský evergreen. Oba sólisty i sbor Evergreen doprovázel fantastický klavírista a varhaník J. Knotte, profesor teplické konzervatoře, člověk, který umí hudbou dávat lidem dohromady. V průběhu večera jsme se také od historika T. Cidliny ze zdejšího Vlastivědného muzea dozvěděli zajímavosti týkající se našeho kostela. Benefiční koncert uzavřelo společné zpívání Smetanovy Proč bychom se netěšili.

Účinkující obdarovali posluchače prožitkem krásné hudby a zajímavým slovem a nás, pořadatele, navíc tím, že účinkovali bez nároku na honorář. Posluchači zase obdarovali účinkující svými projevy nadšení a velkým potleskem; pořadatele pak obdarovali bohatým příspěvkem na elektrické vytápění pod lavicemi. (účinnější a levnější než dosud používané plynové zářiče). Podařilo

se nám získat dotaci Česko-německého fondu na úhradu přívodu elektroinstalace k potřebným místům v lavicích. Ale na pořízení topných těles se žádná dotace nevztahuje. Proto jsme velmi vděční všem, kteří na ně finančně přispěli. Celkový příspěvek dosáhl částky 120 758 korun, za kterou jsme koupili topná tělesa. Ještě nám schází peníze na instalaci, realizovat se jí chystáme během letních prázdnin.

Vám, laskavým přispěvatelům velmi děkujeme za vaši obětavost a zájem pomoci naší snaze učinit z tohoto kostela – chráněné kulturní památky – nádherný duchovní prostor, vynikající koncertní sál a současně místo vhodné pro výstavy, svatby i poslední rozloučení, a to v každé roční době.

Na závěr této úvahy můžeme potvrdit výrok řeckého filozofa Platóna, uvedeného v úvodu. Jak majitelé kostela, tak i jeho uživatelé se starají o štěstí druhých, a přitom jsou sami naplněni štěstím. Štěstí může mít také podobu „mluvících“ fotografií. Těmi nás obdařil pan Robert Mekiš.

Marie Truncová,
farářka

ročeského divadla opery a baletu v Ústí nad Labem. Velkým zážitkem bylo i vystoupení obou českolipských pěveckých sborů – Chrám-

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

O poslání učedníků

Ježíš se snažil učedníky připravit na svůj odchod (J 16,5-15). Co jim řekl, se dozvíte, když nahradíte symboly písmenky podle klíče.

A = ●	E = *	J = ⊕	O = ●	Š = ⇄
Á = ♣	Ě = ■	K = □	P = ○	U = ☼
B = ●	CH = ♥	L = ⊙	R = ♣	V = ◆
C = *	I = ⊗	M = ◆	Ř = ☼	Y = ○
D = ▲	Í = ⚔	N = ♠	S = ◆	Ž = ♣

(Řešení z minulého čísla: Posvěť se jméno tvé.)

Jana Krajčřířiková

Násilí ve jménu víry

Zveme na seminář teologického poradního sboru Plzeňské diecéze naší církve k příležitosti 600. výročí úmrtí Jana Žižky z Trocnova.

V sobotu 18. 5. od 10 hodin ve Sboru Božích bojovníků v Táboře (Farského 1960).

Program:

Lukáš Bujna
– *Svaté války ve světě a v nás*
Tomáš Butta
– *Táborští kněží a jejich postoje k násilí a válce*

Helena Smolová – *Askeze v křesťanské tradici*
Ivan Jirovský – *Svaté války z religionistického pohledu*

Tomáš Procházkva – *Násilí jako etický problém*
Vstup zdarma.

red

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.

Redakce: Vedoucí redaktorka ThDr. Klára Matoušová, redaktori: PhDr. Mirko Raduševič, Bc. Ondřej Syrový, grafik Milan Udržal; tel.: 220 398 107, e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Tisk: Grafotechna. Distribuce: ADLEX, spol. s r.o. Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00.

MK ČR E 127 ISSN 0323-1321

Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. Reklamacce: tel. 220 398 117.

